

Novi zvon

Novi zvon

Revija sodobne slovenske in mednarodne literature

Novi zvon

Letnik IV, številka 5
(oktober/november 2015)

ISSN: 2385-9687

Revija deluje pod licenco creative commons.

Glavna in odgovorna urednica:
Gaja Jezernik Kos

Pomočnica in področna pomočnica urednice za poezijo:
Sara Fabjan

Področni pomočnik urednice za prozo:
Patrik Holz

Področni pomočnik urednice za dramatiko:
Boris Kos

Strokovna sodelavka – intervju:
Veronika Šoster

Strokovna sodelavka – lektorica:
Sara Žibrat

Virtualni mentor:
T. V.

ANJA GRMOVŠEK

»iščem tisto najgloblje, kar lahko občuti človek ob stiku z drugim«

Anja Grmovšek (1993) končuje zadnji letnik dodiplomskega študija slovenistike in primerjalne književnosti na FF v Ljubljani. Navdušuje se zlasti nad sodobno slovensko poezijo, ki jo po navadi prebira kar na mestnem avtobusu, ko ima največ časa zase. Piše poezijo, vsake toliko časa pa ji izpod prstov uide tudi kakšen krajši prozni zapis, vse to objavlja na svojem blogu (<http://personvsplace.blogspot.com/>). Pesmi objavlja na forumu pesem.si, pa tudi v našem Novem zvonu, na Koridorju in pri LUD Literaturi. Poleg literature je njena strast nogomet, ki ga redno spremlja, zato je Madrid mesto, v katerem se (miselno) zadržuje večino časa. Ena izmed njenih največjih želja je, da bi nekoč na mestnem avtobusu prebirala svojo pesniško zbirko.

1. V svoji poeziji veliko pišeš o ljubezni. Kako se spoprijemaš s tem, da je ljubezen najbolj opevana tematika, in kako preprečuješ, da bi zapadla v klišeje?

Vsakič, ko me kdo vpraša, ali je vse, kar napišem, resnično, odgovorim, da je poezija vedno resnična. Poezija je vedno izpovedna in vsakič, ko napišem pesem, vanjo izlijem sebe. Tu ne gre za to, da bi bile pesmi nekakšen dnevnik, preko katerih bi izpovedovala vse, kar sem kadarkoli doživela, ampak za to, da je v vsaki pesmi nekaj mojega, pa čeprav misel, ki sem jo slučajno prebrala v časopisu. Na tak način skušam opevati tudi ljubezen – v prvi vrsti gre seveda za ljubezen, ki je moja

lastna, zato se pogosto zatekam k prvoosebneemu lirskemu subjektu, po drugi strani pa gre za višjo, univerzalno ljubezen, ki bi jo lahko (ali pa jo je) doživel tudi bralec. Gre za vsakodnevno ljubezen z vzponi in padci, pa čeprav je imela ta ljubezen izvor v stavku neznanca, ki me je tisti dan ogovoril. Nikoli nisem pomislila, da bi ljubezen v poeziji lahko zapadla v klišeje – če pa se že pojavi misel na to, to verjetno razbijam s samo formo. Če napišeš sonet, je veliko več verjetnosti, da boš zvenel osladen in klišejski (seveda, če nisi vrhunski sonetist), kot če napišeš pesem v eni kitici brez kakršnihkoli ločil in rim. Tako ne razbijaš le forme, ampak tudi možnost, da bi zašel v klišeje.

2. Omenila si »tvoje« mesto, Madrid. Te navdihuje tudi pesniško ali predvsem športno? Te potovanja na splošno motivirajo za pisanje ali so »miselna popotovanja« dovolj?

Madrid je mesto, ki ima neverjetno energijo. Sem bila prepričana, da je le mit, ko govorijo, da ljudje tam dejansko živijo za šport, pa sem se letos lahko na lastne oči prepričala, da je to resničnost. V prvi vrsti me to mesto navdušuje zlasti športno – ne pomnim, kdaj se je začela moja obsesija z nogometom, vsa ta športna vzhičenost in navdušenje pa se občasno preselita tudi v mojo poezijo. Kakor lahko poezija v sebi zedini toliko različnih čustev, jih lahko tudi nogomet. Rada potujem, rada spoznavam nove ljudi in rada pišem o vsem, kar doživim in kar se me dotakne, če pa to vključuje še nogomet, pa toliko bolje. Vsako potovanje te lahko motivira, če si odprt za nove stvari. Če nimam časa ali denarja, mi na koncu vseeno ostanejo še miselna popotovanja, ki se nikoli ne

končajo. Se mi zdi, da znajo biti ta popotovanja včasih še bogatejša, saj preko njih spoznavam sebe – šele potem, ko dovolj poznaš svoje svetove, lahko stopiš v interakcijo s preostalim svetom.

3. Ukvarjaš se tudi s slovensko poezijo. Kaj so po tvojem mnenju njene kvalitete, kako se razlikuje od ostalih, zakaj ti je najbližje ravno slovenska? Se ti zdi, da je pri tvojem študiju dovolj poudarka na poeziji?

Imam občutek, da se kot materni govorci ne zavedamo dovolj, kako lep je slovenski jezik. Tega ne govorim zaradi dejstva, ker študiram slovenščino, ampak iz povsem objektivnega stališča. Govorimo enega izmed redkih jezikov, ki recimo še vedno ohranja dvojino, kar je po mojem mnenju najlepša vrlina našega jezika. In slovenska poezija ima dvojine ogromno. Všeč mi je, koliko različnih form poezije pozna naš jezik, in všeč mi je, kako se lahko v vseh teh verzih najdem ali izgubim, kako se v njih lahko iščem in spoznavam ter kako se preko verzov bogatim, s tem pa posledično bogatim in z novimi spoznanji barvam tudi svojo poezijo. Opažam, da se te forme selijo tudi k meni, v svoji poeziji opuščam ločila in velike začetnice, govorim o dvojini in iščem tisto najgloblje, kar lahko občuti človek ob stiku z drugim. Bila bi slab in nepravičen sodnik, če bi karkoli rekla o preostali svetovni poeziji. To predvsem zaradi tega, ker če že berem tujo poezijo, je le-ta več ali manj v angleščini bodisi kot originalnem jeziku bodisi kot prevedena in kot taka, zame osebno, nepravično posredovana. Prava čustva se skrivajo v prvotnem jeziku pesnika samega. V roke sem prijela tudi že zbirke v španščini, nemščini, italijanščini in drugih jezikih, in

čepprav nisem razumela ničesar, sem hkrati o prebranem vedela vse. Pri poeziji je včasih dovolj že to, da jo samo začutiš. Kar se tiče poezije pri študiju, lahko rečem, da je dovolj, vendar bi si je kot njena ljubiteljica, razumljivo, želela še več. Mogoče je pomanjkljivost le ta, da se študij bolj ali manj posveča le poeziji od moderne dalje, v treh letih študija slovenščine pa recimo ne izveš ničesar novega o največjem slovenskem pesniku – Prešernu.

4. Glede na to, da končuješ 3. letnik, me zanima naslov tvoje diplome in kakšni so tvoji načrti za prihodnost.

Naslov moje diplome je *Na stičišču vojne in ljubezni skozi poetiko Kasandre (Boris A. Novak) in tragiko Oresteje (Ajshil)*. Čepprav v njej primerjam dve tragediji, se nikakor ne morem ogniti verzom – obe tragediji sta namreč napisani v verzih, zlasti pa do izraza pride za Novaka značilen poetični slog, ki je tudi temelj njegovega dela. Če bo šlo vse po sreči, upam, da se bo moja prihodnost nadaljevala s podiplomskim študijem in da v tem času tudi meni uspe izdati pesniško zbirko.

Intervjuvala: Veronika Šoster

Poezija

Natalija Milovanović

Lilit

Ženske na poti
samostojnosti,
nakupovanja v veleblagovnici
in lastnih odločitvah o okusu sladoleda.
Ženske na poti
odkrivanja,
privatizacije lastnih teles
in varčevalnih ukrepov pri hlastnih pogledih onega tam,
ki ne mara okusa temne čokolade z malino.

Ženske v napoto
zadovoljstvu;
jemanje tega,
kar mu je bilo dano po naravi.
Ženske v napoto,
ko Lilit odloči,
da ne bo ona telo in on duša.
Ampak Lilit že v predzgodbi postane demon,
pa to lahko mirno zamolčijo.
A ti sploh veš, kdo je Lilit?
Ne veš,
ker smo vmes zašle s poti.
Eva je bila boljša kot Lilit,
Eva si je pustila napihniti trebuh
in je verjetno jedla sladoled z okusom vanilije.

Rekel mi je: ženska, v napoto si
Nasmehnila sem se in rekla: ne, na poti sem.

I.

Nimam besede

za tipa ki se vrže skozi okno v gledališki predstavi

in mi o tem razlaga med vožnjo domov

Imam vreznino na sredincu desne roke

Potapljam se v njej

Lovim ravnotežje in nabiram želode

po svojih kapilarah

Popolnoma osnovnih stvari ne razumem več

družina prijatelj vojna znanje

umetnost

znam le še

hrana kolo faks rdeča zofa vstopnica za

kino

vponedeljekposebnaponudbazaotrokedoosemlet

Nimam besede

da bi babici ki se mi joka preko Skypa

a sploh ne ve kaj je to

razložila kako je ta besedna zveza

ki jo nenehno ponavlja

v bistvu negativna interferenca iz srbščine v slovenščino

Ne razumem solz

znam le še dihala in slovnico

Future Perfect ali Futur II pri nas ne obstaja

bom bil je nepravilno dragi Kevin

Nimam besede
s katero bi pospremila stavek
Tujki sva
žal mi je da se nikoli
ne bova spoznali

Golazen

Praskati,
strgati,
ribati
z volne
vse bolhe, klope, pepel
deževnega dne,
drgniti dol
kônjeve solze,
nasprotovati
železnemu vonju svežih rib.

Praskati,
ribati,
strgati
s sebe
ves dotik narave,
snažiti
ptičje iztrebke s ploščic,
sprejati
mravlje rumene in črne,
zlasti agresivno rdeče.

Usesti se
pred sijajni ekran
in občudovati
polirano mehkost
mačk na internetu.

Karmen Vidmar

Zaznave

dvigalo odpelje v nadstropje
s postanki vhoda in izhoda
v hodniku tleskajo
kovanci na avtomatu za kavo
vsak hiti po svoje in se nekje ustavi
preden vstopim
se skozi vrata nagiba pogled
ki je navezan na svoje občutke
obraz je bolj bel od narkoze
infuzija kaplja moč v telo
fabrika tablet pokleka pred omamljenim spancem
vsak potuje zase kot samotni volk

Vanja Osterc

Neobičajno jutro

Jabolčno rdeča luč
žre trakove vzdolžnih streh.
Plešoča shizma vrh neba
slika vbod zasanjanih očes.

Trepetavke mavričnih odtenkov
burkajo valove jutra.
Iz radia budnica razsaja.
Porast konopljinih žlebičev spira
lek jesenskih habitatov.

Dir kožuhaste mrcine
reže daljni metež sonca,
ki se sajasto udinja
šepetanju jutranjega vlaka.

Sprehod po prostranih kačah.
Požvižgavanje brezdelja
kolne vižo stradanja.
Restavracija nima vrat.

Bližnji avto seka smer.
Raglja brcajočih konjev.
Vrrruuummm!!!
Dopplerjev efekt?

X

Starec si na fonu
ogleduje sliko
čednega dekleta.
Naenkrat se
zave, da
je v tistih časih
lažje jokal.

Anja Grmovšek

Vesolje

nocoj bi se namesto ritualnega ljubljenja
raje pogovarjala o vesolju in njegovih luknjah
ki me spominjajo na luknje v najinem odnosu
namesto da mi s počasnimi gibi odpenjaš svileno pižamo
hočem da mi nocoj šepetaš o galaksijah
ki si jih v mojih očeh videl prvič ko sva se spoznala
in mi namesto nežnega božanja stegen
raje pobožaš ranjeno dušo ki vesoljnih besed ni slišala
že celo večnost
nocoj si želim da bi namesto teže od znoja lepljivega telesa
name položil zagotovilo da boš ostal
čeprav so črne luknje že zdavnaj pogoltnile najino
začetno zaljubljenost in mlečno cesto ki je preko vseh teh let
napravila že preveč ovinkov da bi po njej lahko brez težav
po najbližji poti prišla do drug drugega
nocoj si želim da si moj vodič brez kompasa in zemljevida
čeprav bi to pomenilo da se mogoče nikoli ne bova vrnila
želim si da si v tej izgubljenosti moja opora
in mi znaš poleg telesne strasti na večere kot je današnji
ponuditi vesoljne besede ki se me lahko dotaknejo tudi tam
kamor tvoje roke ne sežejo

Mogoče

nočem več listati nedeljskih strani skupne usode
ki grenko diši po kavnih zrnih ki jih nisva nabrala midva
nočem se prhati pod sladko vodo iz najinega studenca
ki spušča nenavadne zvoke in čedalje manj osvežitve
nočem zahajati v romantična svetišča prihodnosti
ki so se tekom let iz rdeče spremenili v bledikavo oranžno
in nočem se izseliti iz najinega skupnega mrzlega gnezda
ker čutim da še ni čas za slovo in sežiganje starih fotografij
vedno si mi govoril da z roko v roki lahko preplezava svet
in zmečeva s sebe vse kar naju obvezuje in zateguje
potem bi bila svobodna in se kopala v izviru večne mladosti
v duši pa bi se počutila starca ker bi za seboj imela že toliko
izkušenj
vedno si mi govoril da boš ostal ne glede na to kaj bo prišlo
in kaj bo ob jutrih skoraj da neslišno odšlo iz najinega
stanovanja
vse sem vedela pa sem zaradi skupnihkušenj to spregledala
in še naprej uživala v vseh teh ritualih s tabo
le da so sčasoma ti rituali postali več vredni s tvojo
odsotnostjo
vedno si mi govoril kako mi boš naredil otroka ki ga boš učil
igrati poker in nogomet medtem ko bi vaju jaz nemo
opazovala
in v sebi tehtala nesmiselna vprašanja koga imam raje
poletja je bilo letos konec že avgusta in vse tvoje obljube so
skupaj
z njim odplavale proti Dalmaciji kjer so se ustalile skupaj s
tihimi

skoraj da neslišnimi jutranjimi odhodi iz najinega stanovanja
jaz še vedno listam nedeljske strani in okušam neznana kavna
zrna
in se še vedno prham pod pokvarjeno prho in zahajam na
zapuščena
mesta najinih srečanj ko sva bila še mlada in zaljubljena
še vedno hočem živeti tam kjer si mi delal otroka in kjer je
toliko
spominov da jih je nemogoče shraniti v en fotografski album
in še vedno hočem živeti v najinem skupnem mrzlem gnezdu
saj čutim da je tu še toliko topline da bi ti nekega dne
mogoče lahko oprostila

Nikola Šimić Tonin

(prevod: Andreja Malta)

Srebreniški kodirani okvirji smrti

Kri

Solze

Bolečina

Srebrenice

Med

Nagrobniki

Tančicom

Zločina

Prekriti

Obrazi

Kodirane

Grafike

Smrti

Politika

Brošure

Množice

Nasadi

Sovraštva

Neusahljivo
Blatno tlo

Blato
Duš

Rablju
Nečloveškemu
Slepemu
Možganom
Koristi

Oči!?

Vzorci...

Očividci
Vidljivosti
Skupnih
Grobnic
Izkopavanja

Gnilo
Človeško
Meso

Vrvi

Kovitlajoči

Črvi

Brejni

Kotijo

Podganja

Legla

Besede

Besede

Kosovski mit

Črne

Bele

Bele

Črne

Skrajnosti

Zlom

Izostrene

Oči

Režijo

S pogledi

Žaljivo

Iskre
Podzavesti
Zavesti

Klopka
Kroga
Temni
Ritem
Življenskega
Utripa
V nočeh
Nespeči
Krvavi
Noži
Rabljev

Netopirji
Duhovi

Prividi
Vampirji

Notni zvezek
Božjega Petelina
Razdaja
Zrnca

Srebreniškega

Sonca

Med

Žicami

Plaziti

Se

Med

Žicami

Igra

S

Tiste

Druge

Strani

Roba

Noči

Igra

Svetlobi

Spremeniti

Se

V

Zvok

V

Zrnca

Igra

Sonca

Molčijo

Tišine
Bogate
Z mislimi
Polovica
Neba
Pada
V
Senco

Skrita
Stran
Dneva

Še
Na
Vzhodu
Žar
Se
Lesketa

Počakaj
Malo
Somračni
Trenutek

Trajajte
Trajajte
Trajajte

Zrnca

Srebreniškega
Sonca

Leta
Dva
Tisoč
In
Nekaterega

Strašilo
Kroži
Po Evropi
Po svetu
Strašilo
Islama
Strah
Izvira
Iz
Neznanja

Vzhodni
Vzhodi
Sonca
Niso zavoljo islama
Niti
So
Zahodni
Zahodi

Sonca
Zavoljo krščanov

Bog je svetloba duš

Mostovi
Med
Svetovi
Ne
Dotikajo
Sprte
Obale

Ponujena
Roka
Vzhoda

Bosna

Meja med Svetovi

S
Figo
V
Gentlemanskem
Žepu

Civilizirana

Evropa

Bližina Brez Bližine

Povezanosti...

Iskrenosti

Pritiska

Poštenja

Dreseranih hinavcev

Stara Dama

Je obrnila

Glavo

Prekretnicam

Za

Zlo

Z Duhom

Povrnjeno

Nositeljem smrti...

S svojimi

Ogromnimi

Črnimi

Rokami

Smrt

Gabi

Premaguje

Obale
Dneva
In
Noči
Čudake
Črnine
Ponočnjaki
Čudaki
Rablji

Grobišča

Bolečina
Preprečuje
Duhu
Besede

Oprosti, Oprosti, Oprosti

Rabljeva
Sled
Krv

Obrnjen
K izhodu

Iz

Kroga
Mraka

Ostati Ljudem Bližje

Maščevanje, Maščevanje, Maščevanje

Znak Šibkost...
Šibkost znaka...

Življenjem
Sožitja
Krepimo
Moči
Jecamo
Po
Načrtu
Stvaritelja

Eni drugima dolgujemo ljubezen...

Z odpiranjem vere
Mislimo na sebe

Iznad
Hladne
Ravni
Krvoločne
Živali

Nastanejo da jim dajemo
Kajne

Praznini spominov,
Bolečina Zločina

Zločin
Nima
Narod
Zločinskih
Narodov
Ni

Zločin
Ima
Ime

Z imenom
Ima
Soditi
Mu
Se

Zmaga
Nad
Njim

Besede?!

Sočutna Srca...

Kdo se bo...?

Se bo ...?

Kdorkoli spomnil

Solze

Mater

Srebrenice

Obrazi

Sledi

Zrnce

Solza

Ki

Se

Kotrlja Navzdol Obraza.

Potopiti se

Življenju

Vrnitev

V

Razmerje

Meritve

Pretoka
Časa
S čustvom...?

Ne reči
Da življenju?!...!?...

Pravici
In
Biti tukaj
In
Ostati
Ne
Izdati

Srebreniško Žrtvo.

Enajstega julija,
Molčimo

Osem tisoč
Tristo
Triinsedemdeset
In
...
?

Izkopan grob

Krste

Z zeleno

Krpo

Pokrite

Kri

Solze

Bolečina

Srebrenice

Med

Nagrobniki

Zazibano

Brezno

Bolečine

Nad grobovi

Govori mati

...Sina Sem Sanjala

Trikrat...

Sanjam...

Ki je prišel nazaj od nekje...

V lepi obleki...

Vprašam ga: Kje s' dobri moj, do zdaj...

A on: Tukaj sem, dobra...

Vprašam: Zakaj nisi doslej pršov...

A on: Pa, tako...

To vselej kratko traja...

In potem se mi zazdi:

Ne vem nič več

Kot sem vedela

Najprej

Zavedajoča

Sem

Da

Sem

Sama

Da Ga Čakam...

Enkrat sanjam

Da je kot živel

V Zvorniku in da sem prišla tja z vlakom deset

Srečam ga na ulici: Samir dobri moj, kje s' ti?

Tukaj sem-reče.

Zakaj te ni?

A on:

Ne morem še!

P.S.

Srebreniška Bolečina Slavi

Življenje

Golo

Vsaka Črka Srebreniške Bolečine

Boli!

Boli!

Boli!

Proza

Jurij Kunaver

Planetoid Geron

(znanstvenofantastična zgodba)

Namesto bivališča Malega princa

Veliko vode je že preteklo, odkar sem si kupil velik, izjemno močan teleskop. Moja najbolj vroča želja je bila – najti na nočnem nebu znameniti planetoid B-612, kjer naj bi – če zgodba ne laže – prebival Mali princ. Vendar mi malega prinčevega planeta nikakor ni uspelo najti. Sem pa odkril nekaj drugega: doslej še neznan planetoid, ki sem ga poimenoval Geron (geron je v stari grščini *starec*). Ime se odlično ujema z mojo ugotovitvijo, da večino prebivalstva tega naseljenega planetoida predstavljajo stare osebe. Vsako opazovanje mi je prineslo nove podrobnosti in mi bilo vzpodbuda za poglobljena premišljevanja. V nadaljevanju objavljam del svojih zapiskov o tem zanimivem in nadvse protislovnem nebesnem telesu ...

Iz groba odšel znano kam ...

Nekoč, ob še posebno jasnem nočnem nebu, mi je uspelo skozi teleskop prebrati zanimiv časopisni članek. Časopis je počival v rokah brezdomca z Gerona. Sedel je na klopi v mestnem parku, pod svetilko. O geronski pisavi in jeziku le toliko, da je pisava presenetljivo podobna naši, sam jezik pa močno spominja na esperanto. Po nekaj mesecih rednega branja na daljavo (včasih sem skozi teleskop tudi fotografiral) sem razumel skoraj že vse, kar je bilo napisanega. No, tisti članek je pripovedoval o finančnem ministru (videl sem tudi fotografijo njegovega strogega in namrščenega obraza), ki se je menda srdito boril proti vsakršnemu zvišanju minimalne plače. »Niti za en zlat,« je kot papiga ponavljal. Bolj kot za lase privlečeni argumenti in neizvirno sprenevedanje o skrbi za mlade in njihova delovna mesta me je vznemirilo vprašanje, kaj za božjo voljo počne na ključni, vrhunsko zahtevni funkciji, pa še sredi težkih časov, nek vase zaverovan ostarel birokrat. Kako, da še ni v grobu, kamor bi sodil prej kot pa na državni vrh? Moja romantična predstava o obstoju inteligentnih sosedov v Vesolju se je začela krhati. Začel sem se spraševati, kakšni zakoni vodijo življenje na planetoidu. Mirno nočno spanje je zamenjalo sedenje za okularjem teleskopa, zapisovanje v beležnico in kuhanje kave. Geron mi je uhajal za obzorje, na drugi strani neba pa so leno polzela proti zenitu nova nebesna telesa.

Staro za novo?

V Vesolju nihče ne uide staranju. Tudi Geron pri tem ni izjema. Ekonomija pozna »amortizacijo« – dejstvo, da se s časom vse obrablja, stara, zastareva, izgublja vrednost. Vlagati je treba v novosti, staro zamenjevati z novim, toda to zahteva nenehno, zavestno skrb. Če gre za živa bitja, je to bio-amortizacija. Geronci so, to sem postopoma odkrival, potrebo po vlaganju v naraščaj – vse s tem povezane dolgoletne stroške, tveganja in napore – prevalili na starše. Tako »privarčevan« denar so si prigrabili vsi ostali, tudi korporacije, postavljajoče se z ogromnimi dobički. Za nehvaležen »hobi« pomlajevanja celotne družbe se tudi zaradi tega odloča vse manj odraslih prebivalcev. Ampak: zakaj neki bi mlajši odrasli sami skrbeli zase, za svoje otroke in še za starce, če jim to ne prinaša nobene družbene moči, ugleda in nobenih ugodnosti? Stari živijo skladno z motom »Za nami potop!«, in vsaka nova generacija upokojenih geroncev računa, da bo še nekako izsilila pokojnino. Mladi geronci imajo oprane možgane: od vrtca do doktorata jih bombardirajo z raznovrstnimi informacijami, nihče pa jih ne ozavešči, da so njihove sveže telesne in duševne moči ključnega pomena za obstoj celotne družbe in da bi lahko, če bi v to verjeli in skupaj ukrepali, kmalu zaživel človeka dostojno življenje, namesto da pustijo, da jih premeteni in sebični starci vse bolj stiskajo v kot. Absurdnost boja namrščenega šestdesetletnika s sindikati za nekaj dodatno izplačanih zlatov naj ponazori izmišljen primer: borci za pravice živali se z oblastmi pogajajo, kolikokrat tedensko sme lastnik prebičati svojega neubogljivega psa ali mačka. Stališče oblasti je, da to lahko počne vsak dan, borcev za pravice živali pa, da največ trikrat tedensko. Na koncu se v zakon zapiše

»kompromisna rešitev«, ki je na primer štirikrat tedensko. Ampak, ali ste pomislili, da se živali sploh ne bi smelo kruto pretepati! Takšen pogajalski boj bi torej bil ne glede na izid navadna farsa, ker je že v samem bistvu zgrešen. Nič drugače ni z bojem za pravice mlajših, delovnih članov družbe: ne zlat več ali manj – oblikovati je treba popolnoma nov pogled na mladost, njeno dejansko vlogo v družbi, temeljne potrebe in pravice! »Pogodbo« med generacijami bi geronci morali napisati na novo, staro pa sežgati. Čemu se pogajati o tem, koliko bičanja tedensko – bič je treba zlomiti in vreči v smeti! Brez mladosti ni obstoja in uspeha neke skupnosti na dolgi rok. Mladost lahko zanemarijo in ponižajo le tisti, ki jih preživetje in uspeh družbe na dolgi rok v resnici ne zanimata. Tisti, katerih domet seže le do njihovega lastnega, bližajočega se konca. Zato mora mladosti pripadati bistveno več oblasti! To sem hotel sporočiti mladim z Gerona, vendar še nisem našel primernega načina ...

Vse za vero, dom, cesarja

Geronci radi zahajajo v parke, kjer sede na klopih ali leže na odejah berejo vse po vrsti, tudi resne knjige o zgodovini, ekonomiji, politiki, religijah in vsem ostalem. Pri tem početju se jim rad neopazno pridružim. Na Geronu imajo religije še vedno močan vpliv. Svetišča gradijo povsod, celo na osamljenih gričih. Skoraj na vsaki razglednici je »ujet« vsaj

kakšen zvonik božjega hrama. Nekoč sem skozi teleskopsko cev prebral versko zgodbo o krepostnem moškem – Abrakadabrahamu, ki se je nameril nekje na samem zaklati svojega sina, da bi ustregel bogovom. Slednjim je bila njegova »žrtev« vseh, kar med vrsticami pomeni, da je na Geronu vsak otrok skozi oči verstev nič več in nič manj kot očetova lastnina: tujih stvari pač ne moreš žrtvovati ... niti bogovom ne. Ne vem, ali pozna geronska religija tudi zgodbe, v katerih sinovi bogovom »podarjajo« svoje očete (ki jih prej seveda umorijo).

Zanimivi in poučni so tudi odlomki iz geronske zgodovine. Nekoč je bila populacija veliko mlajša. Mladi so postajali že prava grožnja. Pa so se stari generali odločili, da zanetijo prvo geronsko vojno. Komaj sto let nazaj so morali vsi mladi, zdravi geronci na vojsko. Nasilna vojna propaganda jih je klicala k »obrambi domovine«, »žrtvovanju za narod«, »izkazovanju hrabrosti«, »zvestobi kroni« in drugim nebulozam. Med to vojno so milijoni umrli na fronti, še več je bilo pohabljenih (katerih večina je »na srečo« kmalu umrla zaradi okužb), konec vojne pa so pričakali milijoni mladih vdov z milijoni malih sirot. Na Geronu imajo še danes o teh pokolih mladosti obeležja: spominska svetišča, veličastne kipe in ogromne skupinske grobnice – kostnice. Življenje se je spet normaliziralo, Morala in Etika ostajata nedotaknjeni, vlade se še naprej oborožujejo in mladina se v šolah še vedno uči o »zmagovalcih« in »poražencih« (mladi geronci morajo v šolah za dobro oceno znati naštetih ene in druge, čeprav zdrava pamet kriči, da v vojnah vedno zmagujeta le Smrt in Pohaba). Človek se vpraša, ali bodo geronci kdaj iznašli tudi

način, kako se znebiti starih? Bodo tudi njih poslali na fronte ob spremljavi podobne propagande, kot je bila tista v časih prve velike vojne? Se bo nova fronta imenovala Evtanazija ali kako drugače? Podobne teme so na planetoidu za zdaj še tabu, kot je nekdaj bila tabu ženska volilna pravica ali istospolne poroke. Kako dolgo bodo naši vesoljski sosodje pereča vprašanja nasilno potiskali v podzavest?

Stara Šparta in visoke zahteve sedanjosti

Geruzija se je reklo državnemu zboru starcev v starogrški Šparti (na planetu Zemlja). Omeniti je treba, da se planetoid Geron že dolgo nahaja v splošni krizi (če smo natančni: gre za stanje pred tristo leti, Geron je namreč od Zemlje oddaljen tristo svetlobnih let; skozi teleskop pravzaprav gledamo njegovo preteklost). Vseprisotna korupcija, ogromne socialne razlike, upadanje suverenosti narodov (na račun korporacij in drugih mednarodnih parazitov), prebivalstvo pa pretežno v rokah starcev, ki so v svojih srcih že zdavnaj pokopali ideale in zamisli bolj humane in dostojanstvene skupnosti, in katerih že tako skromna psihofizična kondicija še naprej upada. Vendar se kot klopi držijo svojih stolčkov. Od starejših, kadar ti odločajo, je neumno pričakovati, da se bodo med mandatom »do zadnjega diha, do poslednjega atoma moči« borili v korist vseh in za resnično narodno suverenost. Na Geronu še kar ne uvidijo, da splošna volilna pravica brez popravkov zaradi

demografskih deformacij pelje k veliki in nezdravi politični premoči starejših, dajanju prednosti interesom starih in zanemarjanju in preobremenjevanju mladih. Staršem bi morali takoj priznati pravico uporabe volilnih glasov mladoletnih otrok! Starejši poslanci pri sprejemanju zakonov nikoli ne bodo pljuvali v lastno skledo: čutijo, da je dan njihove upokojitve blizu, in vse, kar jih iskreno zanima, je njihova lastna udobna in varna starost. Geron je nedvomno na pragu velike, nujne spremembe volitev, čeprav bo bitka starcev za *status quo* silovita in dolga. Upam, da bom lahko oddaljena priča teh premikov!

»Prašiči« naj vsaj migajo

Astronomska opazovanja planetoida Geron in preučevanje organiziranosti življenja razumnih bitij na njem vodijo k vprašanju, kaj sploh preostane povprečnemu mlademu geroncu. Najbolj radikalno in pogumno bi bilo, če bi mladi starce enostavno postavili pred dejstva: tebi nič, meni nič bi zaplodili veliko otrok in z njimi v naročju zahtevali – mlade družine (in tudi samski mladi) brez denarja, služb, ustrezne nastanitve in tako naprej – takojšnje radikalne družbene spremembe. Zahtevali bi tudi dodatne volilne glasove v imenu svojih otrok in – pomembno! – določitev najvišje dovoljene starosti za biti poklicni politik (na primer 45 let) ter zakonsko obveznost rednega ukvarjanja s športom za vse »pupse pri

koritu«. Težki časi vselej zahtevajo od »izbrancev ljudstva« vrhunske, ne le povprečne dosežke, in upravičeno je pričakovati – ob gori nerešenih vprašanj in vseh nakopičenih družbenih protislovjih –, da bodo vodilni v splošni vrhunski kondiciji in tudi vrhunsko motivirani. Boja in »pokoja« res ne gre metati v skupen lonec!

Dobičkonosna hipertenzija in stanovanja

Na Geronu je pred nekaj leti prišlo do napihovanja nepremičninskega balona. Novinarji (ta posebno butasta podmnožica prebivalstva!) so o tem navdušeno pisali – kot če bi šlo za nogometno tekmo. Stanovanja kot temeljna pravica vsakogar, ta prioriteta potreba mlajših geroncev, so postala predmet špekulativnih nakupov in prodaj. Nihče ni nevzdržnega stanja povezoval z Moralo oziroma Etiko. Prav nihče. Zdrava pamet sprašuje: kaj, če bi se to zgodilo z zdravili, starcem nujno potrebnimi za podaljševanje in kakovost življenja? Kaj, če bi za spremembo ta bila predmet špekulacij? Je možno, da bi v Geronskih novicah kdaj brali naslednje naslove izpod peres navdušenih novinarskih butcev: »Insulin na trgih dosegel rekordno vrednost 1000 zlatov za injekcijo«, »Finančna stroka svetuje: namesto v zlato ali obveznice raje vlagajte v zdravila proti demenci«, »Geron dobil prvega milijarderja – preprodajalca z zdravili proti hipertenziji«?

Simbolna moč potiskanih lističev

Vsemu abstraktnemu govoričenju navkljub – o minulem delu in prispevkih – denar za pokojnine nastaja le z delom trenutno zaposlenih. Geroni starci pač ne premorejo gore denarja, ki bi dajal obresti, zadostne za redno izplačilo pokojnin, za nameček skoraj enakim plačam delavcev! Mladi še zmeraj ne uvidijo, da jih starci manipulirajo ravno s pomočjo denarja in zakonov, ki določajo razdeljevanje tega denarja in tudi status posameznih družbenih skupin. Denar kot takšen je le potiskan list papirja; nobene fizične energije ali umskih zmožnosti nima; pretkano služi temu, da mladi svojo telesno in duševno energijo ter sposobnosti pretirano uporabljajo v tujo korist – tistih, ki bi na Geronu najraje živeli večno in se zraven lepo imeli. Če bi mladi na lepem izginili, bi telesno in duševno upehani starci kmalu pomrli v svojih nepremičninah in ob vsem denarju na bančnem računu. Nasprotno pa bi mladi načeloma lahko preživeli (čeprav ne zlahka) brez starih, a jih vladajoči denarni, politični in moralni sistemi silijo v nesorazmerno podrejenost starcem. Z opranimi možgani (vzgoja in izobraževanje, mediji, ...) in nepovezani se mladi stojično uklanjajo pravilom njim tuje in sovražne igre, demagoško zavite v celofan tradicije, etike in morale. Vsak dan bolj se navajajo na skromnost – recimo temu rajši: životarjenje. Mlajši geronec, ves čas na udaru muhastega trga dela, brez službe kmalu postane »socialni

primer«, starejši geronec pa ima zagotovljeno pokojnino, izvirajočo iz »družbenih dogovorov« in iz plač tistih mlajših srečnežev, ki še imajo skromno honorirane službe. »Ni služb za vse mlajše, ni pokojnin za vse starejše!« bi moralo obveljati. Napori in tveganja se morajo pravično porazdeliti – takoj sedaj! Naj profesorske tatove in prodajalce diplom (tudi to se dogaja na Geronu!) zamenjajo takšni, ki bodo svoje študente spodbujali k iskanju novih, izvirnih idej o družbi, k izvijanju iz primeža opranih možganov, k prebujanju iz intelektualnega spanja, in naj se vse bogastvo iz seminarskih nalog, diplom in doktoratov ob novih razmerjih politične moči kmalu prelije v resničnost, ki bo vir možnosti in upanja vsem generacijam, nenazadnje tudi starejšim ...

In na koncu povabilo ...

Tako. Govori vam ljubiteljski astronom in ponosni odkritelj zanimivega planetoida. Vabljeni k opazovanju Gerona (in celotnega zvezdnega neba)! Že danes začnite varčevati za nakup kvalitetnega teleskopa! Pridno opazujte in raziskujte, premišlujte in primerjajte (še zlasti z razmerami na Zemlji)! Pišite zapiske in jih tudi objavite!

Za najbolj vnete sem natančne nebesne koordinate planetoida Geron posređoval uredništvu Novega zvona ...

NOVI ZVON	1
ANJA GRMOVŠEK.....	4
POEZIJA	8
NATALIJA MILOVANOVIĆ.....	9
<i>Lilit</i>	9
<i>I</i>	11
<i>Golazen</i>	13
KARMEN VIDMAR.....	14
<i>Zaznave</i>	14
VANJA OSTERC.....	15
<i>Neobičajno jutro</i>	15
<i>X</i>	16
ANJA GRMOVŠEK.....	17
<i>Vesolje</i>	17
<i>Mogoče</i>	18
NIKOLA ŠIMIĆ TONIN.....	20
<i>Srebreniški kodirani okvirji smrti</i>	20
PROZA	37
JURIJ KUNAVER.....	38
<i>Planetoid Geron</i>	38